

Sosyal Güvenlik

Sosyal Sigorta Sistemi
Yaşlılık Bakım Sigortası
Malullük
İşsizlik
Hastalık ve Kaza
Annelik ve Aile
Sosyal Yardım

Sosyal Sigorta Sistemi

İsviçre'de ikamet eden kişiler sosyal sigortalar aracılığıyla çeşitli rizikolara karşı korunur. Bu sigortalar, örneğin bir kişi işini kaybettiğinde ya da hasta olduğunda ona yardım eder. Aynı zamanda sigortalar aileler ve yaşlı kişilere de yardım eder.

Ana Esaslar

Sosyal sigortalar, İsviçre'de ikamet eden bireyler tarafından finanse edilir. Burada dayanışma prensibi esastır: Nüfusun büyük bir çoğunluğu ödeme yaparken, destek alanlar ise bireyler veya gruplardır. Sosyal sigortaları yaptırmak çoğunlukla zorunludur. Primler doğrudan çalışan kişilerin maaşından kesilir. Aynı zamanda, işverenler, serbest meslek sahipleri ile çalışmayan kişiler de katkı payı primi öder.

Hizmetler

Sosyal sigortalar, insanları belirli yaşam şartları altında destekler. Sigortalar günlük ödenek, emekli maaşı ya da katkı ödenekleri öder veya hastalık ve kaza masraflarını karşılar. Bütün sosyal sigortalar devlet tarafından düzenlenmiştir.

Ne zaman yardım edilir?

- Yaşlılıkta, ölüm ve maluliyette (3 Sütun: AHV/IV, Mesleki Emeklilik Sigortası, bireysel emeklilik sigortası)
- Hastalık ve kaza durumunda (Hastalık ve Kaza Sigortası)
- Annelikte (Annelikte Gelir Kaybı Sigortası)
- İşsizlik durumunda (İşsizlik sigortası)
- Eğer çocuk varsa (Çocuk ek ödeneği)

Daha fazla bilgi (linkler, adresler, broşürler, bilgi kılavuzları)

www.hello-aargau.ch/tr/sosyal-guevenlik/sosyal-sigorta-sistemi

Yaşlılık Bakım Sigortası

Yaşlılık bakım sigortası aracılığıyla emeklilerin geçinmek için yeterli paralarının olması güvence altına alınır. İsviçre’de yaşlılık bakım sigortası üç bölümden oluşur: Yaşlılık ve Geride Kalanların Sigortası (AHV), Mesleki emeklilik Sigortası (Pansiyon Kasa) ve Gönüllü yaşlılık tassaruffu (3. Sütun).

Yaşlılık ve Geride Kalanların Sigortası (1. Sütun, 1. Säule)

Yaşlılık ve Geride Kalanların Sigortası (AHV) resmi bir kurumdur. Yetişkin kişilerin çoğu bunun için prim ödemek zorundadır. Bu sigorta primlerinin yarısı, çalışanların maaşından doğrudan kesilir, diğer yarısını ise işveren üstlenir. Serbest meslekle uğraşan ya da çalışmayan kişiler, sosyal sigortalar kurumunun belediye'deki şubesinden (Sozialversicherungsanstalt, SVA) primlerini nasıl ödemeleri gerektiği konusunda bilgi almalıdır. Emeklilik maaşının miktarı, ödenmiş olan sigorta primlerinin yüksekliğine bağlıdır. AHV sigortası, ölüm durumunda geride kalan eş ve çocukları destekler (dul ve yetim aylığı). Herkes şahsi AHV sigorta sicil numarasının bulunduğu bir AHV sigorta kartı alır.

Mesleki Emeklilik Sigortası (2. Sütun, 2. Säule)

AHV sigortası, emeklilik sırasında alışımlı hayat standardının devam ettirilmesine tek başına çoğunlukla yetmez. Bundan dolayı çalışanların belirli bir yıllık gelir sınırından itibaren zorunlu olarak yaptırması gereken mesleki emeklilik sigortası (Pansiyon Kasa, Pensionskasse) vardır. Bu sigorta primleri çalışanların maaşından doğrudan kesilir. Pansiyon kasa primlerinin en az yarısını işveren ödemekle yükümlüdür. Serbest meslek sahipleri primleri ödemek zorunda değildir. Bu bireyler gönüllü olarak prim ödeyebilir ancak bunun sorumluluğu kendilerine aittir. Pansiyon Kasa'daki birikmiş primler yaşlılıkta ya emeklilik maaşı olarak ya da tek sefer de çıkış ödeneği olarak çekilebilir. Belirli durumlarda bu para daha erken de ödenebilir, bu durumlar: Kişi kendine ait bir işyeri kurar ise, İsviçre'den başka bir ülkeye göç ederse, bir ev inşa ederse veya bir daire satın alırsa.

Gönüllü Yaşlılık Tassaruffu (3. Sütun, 3. Säule)

3. Sütun (3. Säule) gönüllü bir yaşlılık tassaruffu olup buraya ödenen primler kısmi olarak vergiden düşürülerek ödüllendirilir. Bu sigorta bankalar aracılığıyla ya da sigorta şirketleriyle yaptırılabilir. Yaşlılıkta bir rezervenin olması için 3. Sütunda para biriktirilmesi tavsiye edilir.

Ek Ödenekler

Yaşlılık ve geride kalanların sigortası (AHV) ve mesleki emeklilik sigortasına rağmen geçinmekte zorlanan yaşlı insanlar, belli koşullar altında ek ödenekler (Ergänzungsleistungen) almaya hakları vardır. Bu ek ödenekler için belediyelerdeki sosyal sigortalar kurumu şubesine başvuru yapılması gerekiyor. Kimin ek ödenek almaya hakkı olduğu açık bir şekilde düzenlenmiştir. Ek ödenekler vergi ödeyen kişiler tarafından finanse edilir.

Daha fazla bilgi (linkler, adresler, broşürler, bilgi kılavuzları)

www.hello-aargau.ch/tr/sosyal-guevenlik/yallk-bakm-sigor

Malullük

Eğer bir kişi sağlık sorunlarından dolayı uzun bir süre ya da kısmi olarak çalışamayacak durumdaysa, belli şartlara bağlı olarak malullük sigortası (IV) tarafından ekonomik destek alma hakkı vardır. IV sigortası sadece para ödemez. Sigortalı olan bireyleri iş hayatına girmek ya da yeniden girmek konusunda destekler.

Malullük sigortası (IV)

Malullük sigortası (IV) resmi bir kurumdur. Yetişkinlerin çoğunluğu bunun için prim ödemek zorundadır. Bu sigorta primleri çalışanların maaşından doğrudan kesilir, yarısını ise işveren üstlenir. Serbest meslek sahipleri ya da çalışmayan kişiler sosyal sigortalar kurumunun belediye'deki şubesinden (Gemeindezweigstelle der Sozialversicherungsanstalt, SVA) primleri nasıl ödemeleri gerektiği konusunda bilgi almalıdır.

Malullük sigortası yardımı

Malullük sigortası (IV) yardımı, sağlık sorunları nedeniyle (psikolojik ya da fiziksel) en az bir yıl kısmi ya da tamamen iş göremeyen kişilere verilir. Malullük sigortası (IV) bu yardımı aylık emekli maaşı şeklinde öder. Bu yardım ancak sigortalı kişinin maluliyeti nedeniyle çalışma hayatına uyumu mümkün olmadığında verilir. Malullük sigortası, (IV) malul kişilere onlara uygun iş bulma konusunda destek olur. Bu destekleri almak için Sosyal Sigortalar Kurumu'nun belediye'deki şubesine başvuru yapılmalıdır.

Ek Ödenekler

Malullük sigortasına (IV) rağmen geçinmekte zorlanan kişiler, belli koşullar altında ek ödenekler (Ergänzungsleistungen) alma hakları vardır. Bu ek ödenekler için Sosyal Sigortalar Kurumu'nun belediye'deki şubesine başvuru yapılmalıdır. Kimin ek ödenek alma hakkı olduğu açık bir şekilde düzenlenmiştir. Ek ödenekler vergi ödeyen kişiler tarafından finanse edilir.

Daha fazla bilgi (linkler, adresler, broşürler, bilgi kılavuzları)

www.hello-aargau.ch/tr/sosyal-guevenlik/malulluek

İşsizlik

Bütün çalışanlar işsizliğe karşı (ALV) sigortalanmışlardır. İşsiz kalmış kişi genellikle belirli bir süre için ekonomik destek alır. İşsiz kalan kişiler, Bölge İş ve İşçi Bulma Kurumu'na (RAV) başvuru yapmak zorundadır. Bu kurum iş arama konusunda yardım etmektedir.

İşsizlik Sigortası

İşsizlik Sigortası (ALV) resmi bir devlet kurumu olup, bu sigorta bütün çalışanlar için zorunludur. Bu sigortanın aylık primleri çalışanların maaşından doğrudan kesilir, yarısını ise işveren üstlenir. Serbest meslek ile ilgilenenler, işsizlik sigortasını (ALV) yaptıramaz. İşsiz kalan kişi, işsizlik sigortasından aylık bir işsizlik ödeneği (İşsizlik parası, Arbeitslosengeld) alır. İşsizlik parasının alınıp alınamayacağı, alınabileceği ne zaman alınacağı ve alınacak miktar çeşitli etkenlere bağlıdır. Bu etkenlere örnek olarak kişinin ne kadar süre çalıştığı ya da işsiz kalış nedeninin ne olduğu verilebilir.

İşsizlik Sırasında Yapılması Gerekenler

İşsiz kalan kişi, mümkün olduğunca kısa bir süre içinde ikamet edilen belediyeye durumunu başvurarak bildirmek zorundadır. İdeal olan zaman bu başvuruyu son iş gününden önce yapmaktır, ancak en geç, bu başvuru, işsizliğin ilk gününde yapılmalıdır. Aynı zamanda, Bölge İş ve İşçi Bulma Kurumu'na (RAV) başvuru yapılması gerekmektedir. Burada atılması gereken sonraki adımlar hakkında bilgi verilir.

Bölge İş ve İşçi Bulma Kurumu

Bölge İş ve İşçi Bulma Kurumu (RAV) çabuk iş bulma konusunda bireylere yardım eder. Eğer işsizlik parası alınıyorsa, RAV'daki danışmanlık görüşmelerine katılım mecburidir. RAV kurs ya da istihdam programları imkanı da sunar. Bu kurs yada istihdam programlarına da katılım kısmen mecburidir. İsviçre'de henüz çalışmamış olup bir iş arayan kişiler de RAV'a başvuru yapabilir. Ama bu kişiler işsizlik ödeneğinden yararlanamaz.

Daha fazla bilgi (linkler, adresler, broşürler, bilgi kılavuzları)

www.hello-aargau.ch/tr/sosyal-guevenlik/isizli

Hastalık ve Kaza

İsviçre’de ikamet eden tüm kişiler bir sağlık ve bir kaza sigortasına sahip olmak zorundadır. Bu özel sigorta şirketleri kaza durumunda, hastalıkta ya da hamilelikte çıkan masrafları üstlenir. Bu iki sigorta da buraya yerleştikten sonra ki üç ay içerisinde yaptırılmak zorundadır.

Sağlık Sigortası (Temel Sigorta)

İsviçre’de ikamet eden herkes bir sağlık sigortası (Temel sigorta, Grundversicherung) bizzat kendisi yaptırmak zorundadır. Buraya yeni yerleşen göçmenlerin bu sigortayı yaptırmak için üç ay süresi vardır. Bu süre içerisinde hastanıldığı takdirde, masraflar geriye dönük karşılanır. Bu temel sigorta, çok sayıda sağlık sigorta şirketi (Krankenkassen) tarafından sunulur. Herkes sağlık sigortasını serbestçe seçebilir. Sağlık Sigortaları İsviçre’de ikamet eden her kişinin başvurusunu kabul etmek zorundadır. Sigortalı kişiler aylık bir prim öder. Bu primler sigortadan sigortaya ve sigorta modeline göre farklı miktarda olabilir, bundan dolayı sigortaları özellikleri bakımından karşılaştırmakta fayda vardır. Sağlık sigortası yıl içinde sadece bir kere (Kasım) değiştirilebilir. Temel sağlık sigortası sadece hastalık giderlerini değil, aynı zamanda hamilelikte ve doğumda çıkan masrafları da karşılar. Sağlık sigortasının hangi hizmetleri sunduğu yasal olarak belirlenmiştir. Dikkat: Dış tedavisi ya da gözlük masrafları genelde kişilerin kendileri tarafından ödenir.

Kaza Sigortası

Çalışanlar bir iş yerinde, haftada en az 8 saat çalıştıkları takdirde işveren tarafından otomatik olarak iş sırasında ya da boş zamanlarında karşılaşılabileceği kazalara karşı sigortalanmıştır. Eğer kişi daha az saat çalışıyor ise boş zamanlarında olan kazalara karşı sigorta edilmez ve bir kaza sigortası yaptırmak kişinin kendi görevidir. Bu durum serbest meslekte çalışanlar ve diğer bütün çalışmayan kişiler için de geçerlidir. Çalışmayan kişiler sağlık sigortalarının bulunduğu şirkette, kazalara karşı sigorta yaptırmak zorundadır. Serbest çalışanlar, sağlık sigortasının bulunduğu şirketten başka bir sigorta şirketinde de bir kaza sigortası yaptırabilir. Sigortalı kişiler aylık bir prim öder. Çalışan kişilerin sigorta primleri ise doğrudan maaşından kesilir.

Prim İndirimi

Sağlık sigortasını ödemeyecek olan kişi, belli koşullar altında, sağlık sigortası prim indirimi (Prämienverbilligung) uygulamasından yararlanabilir. Bu indirimi alabilmek için her yıl 31 aralık kadar başvuru yapılmak zorundadır. Bu başvuru kabul edildiği takdirde gelecek yılda daha az prim ödenir. Kanton' a daha sonra yerleşenler için ayrı kurallar geçerlidir. Sosyal Sigortalar Kurumu'nun belediyedeki şubesi (Gemeindezweigstelle der Sozialversicherungsanstalt, SVA) prim indirimi konusunda bireyleri bilgilendirir ve başvuruları alır.

Temel Sigortayı Tamamlayıcı Ek Sigortalar

Gönüllü olarak, zorunlu temel sağlık sigortasını tamamlayan çeşitli ek sigortalar (Zusatzversicherungen) yaptırılabilir. Bu sigortalar, örneğin diş tedavisi gibi temel sağlık sigortasının karşılamadığı masrafları karşılar. Ek sigorta yaptırma imkanı, hemen hemen bütün sağlık sigorta şirketleri tarafından sunulur. Sigorta şirketleri bir kişiye sigorta yaptırıp yaptırmama konusunda kendileri karar verebilir ve belirli şartlar koşabilir.

Daha fazla bilgi (linkler, adresler, broşürler, bilgi kılavuzları)

www.hello-aargau.ch/tr/sosyal-guevenlik/hastalk-ve-kaz

Anelik ve Aile

çocuk sahibi olan kişiler İsviçre'de çocuk ek ödenekleri ve eğitim ödenekleri aracılığıyla desteklenir. Çalışan kadınların, çocuğun doğumundan sonra, en az 14 hafta ücretli izin hakkı vardır.

Anelikte Gelir Kaybı Sigortası

Doğum yaptığı tarihte bir iş ilişkisi bulunan kadınların çoğunlukla 14 haftalık annelik ücretli izin (Mutterschaftsurlaub) hakkı vardır. Bu süre zarfında, onlara doğum öncesi alınan maaşın en az yüzde 80'i ödenir. çalışmayan ve iş göremez durumda olan kadınların Sosyal Sigortalar Kurumu'nun belediye'deki şubesinde (Gemeindezweigstelle der Sozialversicherungsanstalt, SVA) bu ödeneği alma hakkının olup olmadığı konusunda bilgi almaları gerekir. Bu durumlar için farklı düzenlemeler vardır. Doğumdan sonraki ilk 8 hafta süresince annelerin çalışmasına müsaade edilmez (Anneyi koruma).

Babalık İzni

Babalar, bir çocuğun doğumundan sonra iki haftalık ücretli babalık izni hakkına sahiptir. Anelik izninin aksine, babalık izni esnektir: bir kerede veya ayrı günlerde alınabilir. Ancak bu izni, çocuğun doğumundan itibaren altı ay içinde kullanmalıdırlar.

Aile Ödenekleri

çocuğu olan aileler, aile ödenekleriyle (Familienzulagen) desteklenir. Bu destekler 16 yaşına kadar olan çocuklar için çocuk ödeneği, 16 yaşından 25 yaşına kadar olan gençler için eğitim ödeneği olarak ödenir. Bütün çalışan (serbest çalışanlar da dahil) ve dar gelirli çalışmayan ebeveynlerin bu ödenekleri alma hakları vardır. çalışanlara bu ödenek maaşla birlikte ödenir. Aile ödenekleri hakkındaki diğer bilgileri işveren ya da Sosyal Sigortalar Kurumu'nun belediye'deki şubesi verir. Aile ödeneklerinin tutarı, Kantonlara göre farklılık gösterir.

Daha fazla bilgi (linkler, adresler, broşürler, bilgi kılavuzları)

www.hello-aargau.ch/tr/sosyal-guevenlik/annelik-ve-aile

Sosyal Yardım

Sosyal yardımlar, geçinmekte zorlanan kişiler ile sosyal sigortalardan hiç destek almayan ya da az miktarda yardım alan kişileri destekler. Sosyal yardımın amacı bu kişileri tekrardan kendi geçimlerini sağlar duruma getirmektir. Burada söz konusu olan bir sigorta değil devlet tarafından verilen bir yardımdır.

Sosyal Yardım

Sosyal yardım (Sozialhilfe) İsviçre'de ki sıkıntıya düşen bütün insanları destekler. Bu yardım, asgari geçim için gerekli olan masrafları karşılar. Sosyal yardım ile ekonomik desteğin yanında danışmanlık hizmeti de sunulmaktadır. Burada amaç, insanların mümkün olduğunca hızlı bir şekilde ekonomik bağımsızlığa ulaşmalarını sağlamaktır. Bu yardım, kişilerin işsizlik parası, emekli maaşları, maaş ya da akraba yardımı gibi geçimini sağlamak için yeterince ekonomik destek aldığı durumlarda verilmez. Borçlar, sosyal yardım tarafından karşılanmaz. Kişiler ekonomik bağımsızlığa kavuşup, yeterli maddi koşullara ulaşmaları halinde sosyal yardımı geri ödeme yükümlülüğü oluşmaktadır. Sosyal yardım, ödenen vergilerden karşılanmaktadır.

Sosyal Yardıma Başvurmak

Sosyal yardım başvurusunda bulunmak isteyen kişiler ikamet edilen belediyenin sosyal hizmetler dairesine (Sozialdienst) müracaat etmelidir. Yardım talep edenler, burada gelir ve mal varlığı hakkında gerçeğe uygun bilgi vermekle yükümlüdür. Daha sonra kişinin sosyal yardım hakkı olup olmadığı yetkililerce incelenir. Yetkili kurumlar, verilen yardımın miktarını ve verilen desteğin şeklini bireyin ihtiyacına göre belirler. Gerçek bilgiler verilmez yada saklanırsa cezaya çarptırılması gerektiren bir suç işlenmiş olur. Sosyal hizmetler dairesi direktif verebilir ya da çeşitli şartlar koşabilir. Bunlara uyulmadığında sosyal yardımda kesintilere gidilebilir. Danışmanlık görüşmelerine katılmak mecburidir. Sosyal yardım alan kişi, şahsi ve maddi sıkıntı durumunu ortadan kaldırmak için elinden gelen her şeyi yapmak zorundadır.

Ebeveyn Yardımı

Ebeveyn yardımı (Elternschaftsbeihilfe) geçinmekte zorlanan ve sosyal yardım almayan ebeveynlere dönük bir destektir. Bu yardımla anne ya da babaya yeni doğan çocuklarına bakmaları için 6 ay boyunca destek verilir. Ebeveyn yardımı alabilmek için Kanton Aargau'da en az bir yıl ikamet etmiş olmak gerekir. En geç doğumdan sonraki 3 ay içinde ikamet edilen belediyeye bu yardım için başvuru yapılması gerekmektedir.

Daha fazla bilgi (linkler, adresler, broşürler, bilgi kılavuzları)

www.hello-aargau.ch/tr/sosyal-guevenlik/sosyal-yard